

УДК 37.091.011.3: 94—051
DOI <https://doi.org/10.15407/nz2020.06.1427>

ЦЕРКВА У ВОЛОСЯНЦІ ПІСЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ

Василь СОКІЛ

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-3164-1217>
доктор філологічних наук, професор,
завідувач відділу,
Інститут народознавства НАН України,
відділ фольклористики,
проспект Свободи, 15, 79000, м. Львів, Україна,
e-mail: vasylsokil@gmail.com

Публікація представляє історію церковного життя у с. Волосянці новітнього періоду, який охоплює 1980-ті роки і до сьогодні. Вперше вводиться цінна інформація про священнослужителів, голову церковного комітету. Розглядаються різні документи, що проливають світло на питання реставрації старої церкви та побудови нової. Подано життєписи досліджуваних осіб та їхня праця, спрямована на задоволення духовних потреб громадян.

Предметом дослідження став процес відновлення та утвердження релігійного буття, національно-патріотичних основ та усвідомлення своїх осяжних коренів. Звідси випливає й *мета дослідження* — на основі різних джерел (біографічних, духовних, національно-патріотичних, госпо_дарських) показати незнищенність віри та сподівань народу, а це *актуалізує обрану тему*.

Джерельною базою для написання статті стали рукописні документи, які знаходяться в церковному архіві с. Волосянки (заяви, договори, акти, повідомлення, метричні записи тощо). Чимало матеріалів почерпнуто з домашніх архівів, зокрема Павлини Левицької, о. А. Цапа.

Біля витоків відновлення церкви у селі став о. Роман Левицький, який уже до того мав досвід парохіальної діяльності. Саме тут він докладав великі зусилля для налагодження духовного життя. У Волосянці отець отримав за свою працю найбільше визнання. Йому випала честь приймати на відкритті храму високодостойне духовництво.

У дослідженні використано типологічний, структурно-функціональний методи та метод польових досліджень.

Ключові слова: церква, священник, голова церковного комітету, Служба Божа, господарське життя.

Vasyl SOKIL

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-3164-1217>
Doctor of Philology, Professor, Head of Department,
The Ethnology Institute National Academy of Sciences of
Ukraine

Department of Folklore,
15, Svobody ave., 79000, Lviv, Ukraine.
e-mail: vasylsokil@gmail.com

THE CHURCH AFTER RENOVATION

This publication focuses on the history of religious life in the village of Volosianka in the modern period covering the time lapse from the 1980s up to date. It introduces for the first time the information about the clergy and the chairman of the church committee. The article considers various documents that shed light on the restoration of the old church and the construction of a new one. It also provides the biographies of the persons under research and their work aimed at meeting the spiritual needs of citizens.

The subject of the research was the process of restoring and affirming religious life, national and patriotic foundations and awareness of one's roots. Hence comes the *aim of the research* — to show on the basis of various sources (biographical, spiritual, national and patriotic, economic ones) the indestructibility of faith and hopes of the people, which *makes the researched issue highly topical*.

The material for the article in question were the manuscripts stored in the church archive in Volosianka village (applications, agreements, certificates, notification letters, metrical records, etc.). Lots of materials were taken from family archives, in particular, those of Pavlina Levytska, Rev. A. Tsap. The documents ensured credibility and substantiation of the material laid out in the article.

The restoration of the village church started with the efforts of Rev. Roman Levytskyi, who was already experienced in parochial activity. It was in this village where he contributed a lot to restoration of spiritual life. In Volosianka the Reverend got the highest rewards for his efforts — he was bestowed the rank of the archpriest, awarded with different rewards. R. Levytskyi was trying to preserve the church property, restore the old church, arrange the construction of a new one. He was honoured to welcome the highly distinguished clergy at the opening ceremony of a new church. He was well-known for such human values as modesty, humbleness and sincerity.

Rev. A. Tsap — well-educated priest, whose diploma paper was related to Ukrainian liturgical singing — represented the new generation of the clergy. He duly performs his pastoral duties, and his qualification as a catechist, a teacher of the Law of God, has allowed him to apply his knowledge and skills in the parish. A. Tsap also intensified economic work to continue the arrangements in the new church and maintenance of the old one. The national position of the priest also deserves attention. Now he is an acting dean.

M. Zelyk (over forty years old) became the long-term chairman of the church committee. He was in many ways an organizer and a good manager. His name is well related to the history of two churches he cared for. He personally embroidered banners, tablecloths and other things for the interior of the churches.

Keywords: church, priest, chairman of the church committee, divine service, economic life.

Вступ. У кількох моїх попередніх публікаціях розглядалося питання становлення та розвиток церковного життя у Волосянці, зокрема про столітнє перебування на парафії Реваковичів (батька і сина), згодом нетривалу працю різнихсотрудників, у тому числі й отця мітрата О. Базюка, непросту діяльність о. І. Дьорки в період переслідувань Української Греко-Католицької Церкви аж до закриття місцевого храму.

Отож предметом цього дослідження став процес відновлення та утвердження релігійного буття, національно-патріотичних основ та усвідомлення своїх осяжних коренів. Звідси випливає й мета дослідження — на основі різних джерел (біографічних, духовних, національно-патріотичних, господарських) показати незнищенність віри та сподівань народу, а це актуалізує обрану тему.

Українські церкви в 1960—1970-х роках зазнали великих утисків, гонінь, багато з них були офіційно закриті і не дозволялося в них проводити Богослужіння зі священниками. Така доля спіткала і церкву у Волосянці на Сколівщині. Вона запрацювала у відкритому режимі лише 1984 року, коли на парафію прийшов о. Роман Левицький. Джерельною базою для написання статті стали рукописні документи, які

Іл. 1. о. Роман Левицький з батьком-священником Дмитром

знаходяться в церковному архіві с. Волосянки (заяви, договори, акти, повідомлення, метричні записи тощо). Чимало матеріалів почерпнуто з домашніх архівів, зокрема Павліни Левицької, о. А. Цапа.

У дослідженні використано типологічний, структурно-функціональний методи та метод польових досліджень.

Основна частина.

І. Парохіальна діяльність о. Романа Левицького

З особового листка священника [1, арк. 1] дізнаємося, що Роман Левицький народився 2 березня 1938 року у селі Розгірче Стрийського району Львівської області в сім'ї греко-католицького священника (іл. 1). Батько — о. Дмитро Левицький, мати — Тетяна Котик. У нього були три сестри: найстарша Марія, середуца Ярослава та молодша Світлана. Коли Романові виповнилося сім років, він вступив до Розгірчанської школи. У зв'язку з тим, що батько досить часто переміщався на службі у різні парафії, то хлопцеві довелося закінчити 1956 року середню школу в місті Ходорові Жидачівського району Львівської області. В автобіографії [2, арк. 1] він зазначив, що 1957 року був призваний до армії. Прослужив у війську один рік і через хворобу звільнений. А в 1959 році Р. Левицький вступив до Волинської духовної семінарії, яку закінчив 1962 року. Того ж року одружився з Павліною Тайчик у селі Клинівка Сторожинецького району Чернівецької області. 8 серпня 1963 року відбулося його висвячення на священника у Львівському соборі св. Юрія (архієпископ Григорій). Душпастирські обов'язки почав виконувати у селі Красне Турківського району Львівської області (1963—1965). Наступні три роки (1965—1968) перебував на парафії у селі Сулятичі Жидачівського району Львівської області, відтак наступних чотири роки (1968—1971) — у селі Воцанка Самбірського району Львівської області. Подальше переміщення о. Р. Левицького було на триваліший термін (1971—1978) у Різдово-Богородичну церкву села Балічі Мостиського району Львівської області, де він також водночас виконував душпастирські обов'язки для релігійних потреб віруючих сусіднього села Новосілки. Там за сумлінну працю 4 квітня 1974 року в День Святої Пасхи його було нагороджено наперсним знаком.

Наступним місцем служіння о. Романа Левицького стала церква Пресвятої Богородиці у селі Ли-

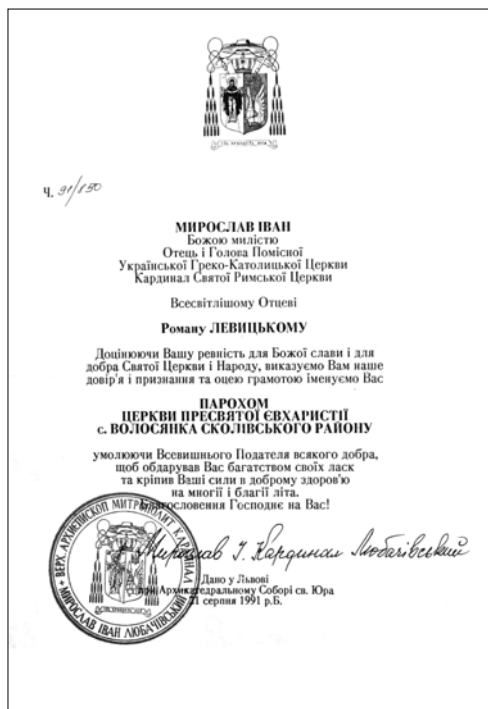
Іл. 2. о. Роман Левицький у Волосянці

бохора Турківського району Львівської області, де він правив шість років (1978—1984). З 9 жовтня 1984 року і до кінця життя перебував на парафії у селі Волосянка Сколівського району Львівської області (іл. 2, 3). Спочатку його призначили настоятелем Преображенської церкви, а після побудови нової — Перенесення мощів св. Миколая — служив у ній до кінця життя. Помер 26 вересня 2009 року, похований біля старої Преображенської церкви.

Саме у Волосянці о. Р. Левицький отримав найбільше визнання за свою духовну працю. У День Святої Пасхи 1988 року він удостоєний почесного сану протоієрея — священника найвищого чину, що підтверджено Грамотою, даною у місті Львові при кафедрі св. Юра. 1 серпня 1991 року кардинал Мирослав Іван Любачівський видав письмовий акт, яким офіційно визнав о. Р. Левицького парохом церкви Пресвятої Євхаристії греко-католицького обряду у Волосянці (іл. 4). 28 серпня 1996 року о. Юліан Вороновський нагородив священника нагрудним хрестом з нагоди 400-ліття Берестейської віднови Української церкви із Всесенською. За добре служіння церкві та у зв'язку з 70-річчям від дня народження 1998 року його нагороджено Хрестом з прикрасами, про що письмово засвідчив єпископ Самбірський та Дрогобицький Ю. Вороновський (іл. 5). Того ж

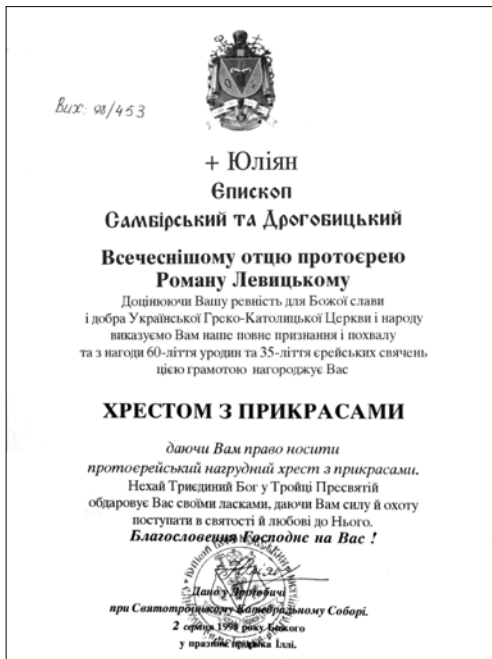
Іл. 3. Указ про призначення о. Романа Левицького на парафію у Волосянку

Іл. 4. Грамота про визнання о. Романа Левицького парохом церкви греко-католицького обряду у Волосянці

року єпископ також удостоїв о. Р. Левицького другою Грамотою в честь 45-ліття ієрейської свячень.

Найперше впадала у вічі скромність священника у всьому — побуті, особистому чи громадсько-

Іл. 5. Відзнака Хрестом з прикрасами, видана о. Роману Левицькому з нагоди його 60-ліття

му житті. До речі, відразу після прибуття о. Романа до Волосянки парафіяни придбали неподалік від церкви просту сільську хатину, в якій він прожив усі свої подальші роки, а зараз залишилась у ній мешкати дружина Павліна. Отець не вимагав для себе особливого комфорту, його задовольняло все у цьому матеріальному світі. Навіть незначне фінансове забезпечення не особливо бентежило. Між архівними документами, що зберігаються у церкві, мені пощастило виявити оригінал договору, укладеного 17 листопада 1984 року між священником та Церковною радою. Згідно з ним, було ухвалено виплачувати «за його душпастирську діяльність зарплату у висоті 100 (сто) крб. місячно» [3, арк. 1]. Цю угоду підписали священник Р. Левицький з одного боку, а з іншого — голова церковного комітету Микола Зелік, заступник голови Михайло Сюшко, голова ревізійної комісії Тимофій Гриців.

З перших днів перебування на парафії о. Р. Левицький сумлінно виконував свої душпастирські обов'язки: проводив обряди хрещення, одруження, поховання. Він відповідально проводив Богослужіння, за якими дуже заскучили парафіяни. А на недільні відправи церква була вщерть переповнена. Всі жителі села згадують і празники, на які запрошував отець багатьох священників. На відпусти (Пресвятої Євхаристії та Спаса) цілими вервечками

йшли люди з навколишніх сіл, особливо «закарпатці», які дружно прибули до Волосянки з «процесіями» («фанамі»). Це було справжнє духовне свято, на якому панували урочистість, повага до церковного обряду.

Р. Левицький дбав про збереження церковного майна. Він активно включився в інвентаризацію, яка була проведена 14 травня 1986 року під спостереженням Товариства охорони пам'яток історії та культури. Тоді ж виявлено 37 позицій обстави (іконостас, хоругви, хрести, чаші, ківот та інше). Цікаво, що на той час у церкві знаходилася стара література, датована 1690—1905 роками, а також нова [4].

У 1987 році здійснювалася реставрація церкви. Чимало організаторських заходів, релігійних та мистецьких порад давав о. Р. Левицький. По суті, він був її безпосереднім куратором. Кошти на ремонт, малювання церкви зібрала громада. Долучився фінансово і сам священник, виділивши зі свого скромного бюджету 500 крб. [5, арк. 5].

До заслуг о. Р. Левицького належать ті, що він без будь-яких вагань підтримав відновлення Української Греко-Католицької Церкви у 1989 році. Йому вдалося зберегти єдність громади, яка пішла за своїм пастиром, повіривши йому, тому в селі не було ніяких міжконфесійних непорозумінь. То ж згадуваний уже кардинал Мирослав Іван Любачівський схвалив рішення громади, надавши о. Р. Левицькому статус греко-католицького священника.

Упродовж 1990-х — початку 2000-х років о. Р. Левицький переймався будівництвом нової церкви. Він освятив місце під храм, згодом перебував у постійних контактах з проектантами, архітекторами, будівельниками. Та найбільше закликав парафіян для надання посильної допомоги у цій нелегкій, але благородній справі, бо йшлося про спорудження святині, якою будуть пишатися впродовж століть. Він контактував з цього приводу з вищими духовними ієрархами, турбувався про її посвячення. Серед архівних документів я знайшов лист за підписом канцлера Самбірсько-Дрогобицької єпархії о. Тараса Гарасимчука, у якому повідомлено о. Романа Левицького про те, що Владика розглянув клопотання про освячення храму у Волосянці і що Його преосвященство Владика Юліан, єпископ Самбірсько-Дрогобицький, проведе чин посвячення у середу 22 травня 2002 року Божого. Зустріч Вла-

дики планується о 10 годині, відтак посвячення води у кратці, чин освячення храму, архієрейська Боже-ственна Літургія [6, арк. 1].

Той урочистий день настав. Багато священства, парафіян, гостей прийшли розділити цю радість. А о. Р. Левицький тішився, що йому випала така велична місія — дати початок існуванню нового храму — Перенесення мощей св. Миколая. Далі дорогою до храму прямував і священник, і його вірні, осягаючи вічні духовні цінності.

Хочу звернути увагу ще на побутовий аспект, пов'язаний з о. Р. Левицьким. На дозвіллі він майстерно займався лозоплетінням. Він тут, у Волосянці, виплів прекрасні етажерки для квітів, табуретки та інші вироби, якими можна тільки захоплюватися. До речі, цього ремесла він навчився від батька.

Ще про захоплення о. Р. Левицького. Він любив займатися рибальством, але більше — збирати гриби. Якось мені одного разу довелося зустрітись з ним «на грибах» на Погарі. Зупинились, привітались і порозмовляли на різні теми. Р. Левицький був надзвичайно щирим та відвертим співбесідником.

І насамкінець не можу не сказати про дружину Павліну, яка була для отця доброю порадицею, допомагала йому у всьому: виконувала у церкві обов'язки дяка, керувала церковним хором, а її ніжним голосом захоплювалися всі, хто слухав. А ще вона вела уроки катехизму у школі. Я дуже вдячний Павліні Левицькій за те, що вона надала мені можливість доступу до документів о. Р. Левицького, які пролили світло на доволі цікаву біографію священника (іл. 6).

II. Репрезентант молоді генерації священства Анатолій Цап

Із здобуттям Україною незалежності, відновленням Української Греко-Католицької Церкви поживалося духовне життя. Відповідні навчальні заклади почали готувати нові кадри для забезпечення духовних потреб суспільства. Так з'явилася ціла когорта молодих священників, у край необхідних для праці в багатьох парафіях. Серед них і о. Анатолій Цап, який прийшов до Волосянки, аби здійснювати тут свою душпастирську діяльність (іл. 7).

Анатолій Цап народився 1 липня 1980 року в селі Присліп Турківського району Львівської області. До шостого класу він навчався у місцевій школі, а з сьомого — у Корналовичькій Самбірського району Львівської області, яку закінчив 1977 року. Без

Іл. 6. Павліна, дружина о. Романа Левицького

Іл. 7. о. Анатолій Цап

вагань хлопець вибрав духовну стежу. Спочатку, в 1997—1998 роках, А. Цап проходив церковні курси при Унівському монастирі, які були передумовою до вступу в Музично-богословське училище у Львові. Розпочав там навчання 1998 року, а завершив у 2001 році, здобувши спеціальність «музичне мистецтво», кваліфікацію «читець і співець, регент церковного хору, катехит» (іл. 8).

Іл. 8. Диплом А. Цапа про закінчення музично-богословського училища. 2001 р.

Іл. 9. Диплом А. Цапа про закінчення Дрогобицької Духовної Семінарії. 2007 р.

Іл. 10. Свідоцтво про визнання вищої духовної освіти о. А. Цапа. 2007 р.

З 2001 по 2007 роки А. Цап навчався у Дрогобицькій духовній семінарії. Обов'язковим елементом, який давав підстави вважати успішним завершення навчального процесу, було написання дипломної ро-

Іл. 11. Декрет про призначення о. А. Цапа сотрудином парафії с. Волосянка. 2009 р.

Іл. 12. Декрет про призначення о. А. Цапа адміністратором парафії с. Волосянка. 2010 р.

боти. Привертає увагу тема — «Український церковний спів XVII століття за книгою І.А. Гарнера «Богослужбене пение Русской Православной Церкви». Я мав нагоду познайомитися з цією роботою, з якої

зробив певні висновки. Отже, у XVII столітті партесний (груповий) спів органічно увійшов в українську духовну музику і став невід'ємним об'єктом національної культури (іл. 9, 10). Він є синтезом трьох складових: західно-європейської барокової поліфонії, візантійських ладів та народного багатоголосся. У своєму довготривалому історичному розвитку кант став оригінальним та самобутнім жанром українського бароко. До того ж, Україна виявилася в ролі культурного посередника між Сходом і Заходом. Особливістю було те, що, «засвоївши» нове надбання, українці розвивали його [7].

Після закінчення Дрогобицької духовної семінарії у 2007—2009 роках А. Цап проходив богословську практику в храмі Пресвятої Трійці в місті Дрогобичі. В той період було здійснено обряд духовного визнання та вручено документ, у якому зазначалося, що всечеснійший ієрей Анатолій Цап «законно висвячений 22 лютого 2009 року, є католицьким священником Греко-Католицької Церкви» [8, арк. 1]. 14 червня 2009 року декретом єпископа Самбірсько-Дрогобицького Ю. Вороновського о. А. Цапа призначено сотрудником парафії Перенесення мощів святого Миколая у Волосянці, а через рік іменовано адміністратором тієї ж парафії (іл. 11, 12).

Отець А. Цап плавно перейняв естафету священства від свого попередника о. Р. Левицького, коли тому вже було важко виконувати душпастирські обов'язки, намагався досягнути досвід, зрозуміти психологію віруючих. Він регулярно проводив Служби Божі, ретельно ставився до виконання християнських обрядів — хрещення, вінчання, похоронно-поминальних церемоній та відновив їх записування у церковних книгах.

Зважаючи на те, що о. А. Цап ще в 2001 році здобув кваліфікацію катехита — учителя Закону Божого, він сповна почав застосовувати свої знання та вміння у довіреній йому парафії. Священник у доступній формі викладав основи християнського віровчення, ознайомлював з релігійними догматами. У церкві отець проводив зустрічі з молоддю, у школі вів катехитичну прощу, а також читання Святого письма в кожному класі. Крім того, він заснував спільноту «Матері молитви», в якій брало участь чимало жінок. Зважаючи на ті добрі науки у Волосянці та з метою їх розширення, єпископ Ю. Воро-

Іл. 13. Декрет про іменування о. А. Цапа протопресвітером Славського протопресвітеріату (декан). 2019 р.

новський 26 жовтня 2011 року призначив його Головою деканального катехитичного осередку Славського деканату.

Мушу відзначити, що о. А. Цап також активізував господарську роботу щодо завершення будівельних робіт, пов'язаних з перекриттям більш надійним матеріалом усіх церковних бань, упорядкуванням територій, облаштуванням джерела для посвячення води тощо. Тут треба вказати і активну позицію нового голови церковного комітету Михайла Грицива.

На особливу увагу заслуговує проукраїнська позиція священника. Він діяльно підтримує відзначення дат національного календаря — Дня незалежності України (24 серпня), Української Повстанської Армії (14 жовтня) тощо. В ті дні відбуваються Служби Божі, інші духовні заходи. До речі, за ініціативою о. А. Цапа встановлено пам'ятний хрест борцям за волю України у жовтні 2013 року неподалік церкви, над яким постійно майорять синьо-жовтий та червоно-чорний прапори. Тоді ж біля церкви була відкрита капличка з постаттю Божої Матері [9]. Священник з усіма траурними почестями похоронив на місцевому цвинтарі загиблого під час російсько-української війни воїна-медика Володимира Грицива (квітень 2016 року).

Іл. 14. М. Зелик у Преображенській церкві

Зважаючи на душпастирську ревність у розбудові церковного життя та з нагоди 25-ліття заснування Самбірсько-Дрогобицької єпархії о. Анатолія Цапа іменовано протоієреєм з правом носіння нагрудного хреста. Грамоту підписав єпископ Ярослав Приріз 28 серпня 2018 року. Невдовзі, 25 червня 2019 року, той же єпископ іменував протоієрея А. Цапа протопресвітером Славського протопресвітеріату (іл. 13). Відтепер у його обов'язки як декана входить скликати наради священнослужителів округу, подавати звіти єпархіальному єпископу та доводити рішення місцевих настоятелів, дбати про належне виконання постанов єпископа тощо.

Завершуючи, хочу висловити щирю подяку о. Анатолію за сприяння мені в підготовці різних історико-краєзнавчих матеріалів, передусім за можливість ознайомлення з церковним архівом. Я зміг оглянути книги метричних записів від початку ХІХ століття до 1940-х років. Це дало поштовх до написання історії священства у Волосянці від найдавніших часів до сьогодні. Завдяки о. Анатолію вдалося відшукати мітру і посох мітрата Олексія Базюка, який свого часу працював тут на парафії. Мені пощастило встановити авторство двох образів, які спеціально для Волосянської церкви намалював відомий худож-

ник Корнило Устиянович. Тепер священник розповідає всім про ці ікони та ретельно їх оберігає. А ще виявлено оригінальний ланцюжок, який, за народними переказами, датується татарським періодом. І це не все, чим пишається Волосянська церква, адже сюди навідувалася тогочасна українська еліта — Микола та Корнило Устияновичі, Володимир Охримович, Олександр Кониський — автор слів церковного гімну «Боже великий, єдиний» та багато інших.

ІІІ. Довголітній голова церковного комітету Микола Зелик

В історії церкви небагато простих людей, які б так довго і віддано прислужилися їй. На увагу заслуговує постать Миколи Зелика, якому парафіяни довірили бути головою церковного комітету понад сорок років. І цю місію він виконував з честю та гідністю (іл. 14).

Народився М. Зелик 17 червня 1936 року у Волосянці в простій селянській сім'ї. У його батьків, Івана та Анастасії, з роду Коник, було восьмеро дітей, з них тільки троє залишились живими. Крім Миколи, своє життя вікували Анна (19 жовтня 1932 року народження та Василь 14 липня 1938 року народження). Решта помирали у ранньому віці [10, арк. 39 звор.]. Змалку доля не балувала хлопця. Коли йому ще не виповнилося дванадцяти років, померла найдорожча людина — мати. А в 1952 році не стало й батька, і діти розійшлися служити по людях. Хлопець закінчив три класи у Волосянківській школі, бо далі не мав змоги вчитися: мусив працювати.

Згодом поїхав заробляти на хліб насущний в шахти Луганщини, а через чотири роки повернувся додому. Тут же його відразу забрали до армії. Після повернення він активно включився до відновлення церкви, яка на той час була закрита. У 1963 році за рекомендацією тодішнього голови церковного комітету Михайла Фуріва М. Зелика обрали на ту відповідальну посаду. Усі свої зусилля він спрямовував, аби домогтися відкриття церкви. Лише 1975 року влада дозволила проводити Службу Божу один раз на місяць, а згодом двічі, бо ж церква вважалася закритою. Переслужували священники зі Славська — о. В. Шак, М. Гайдук. Двадцять один рік домагався М. Зелик, щоб мати в селі свого священника. Це сталося у 1984 році, коли прибув на парафію отець Роман Левицький. Відтоді почалося справжнє відновлення церковного життя.

У всіх починаннях М. Зелик виступав організатором і добрим господарником, бо ж церква перебувала в занедбаному стані. Як голова церковного комітету він звернувся із заявою 12 липня 1985 року до уповноваженого у справах релігії Сколівського райвиконкому В. Слабіцького про дозвіл на проведення внутрішніх реставраційних робіт у церкві [11]. І вже 27 липня того ж року це клопотання було задоволено і розпочалися відповідні дії. М. Зелик від імені церковного комітету уклав угоду із львівськими митцями Володимиром Мокрієм, Євгеном Кормаковим та Анатолієм Мельником на виконання реставраційних робіт, за які їм було заплачено десять тисяч сто сорок п'ять карбованці [12, арк. 7].

М. Зелик став одним з ініціаторів побудови нової церкви. Як голова церковного комітету він звернувся із заявою до голови Волосянківської сільської ради Луки Безеги про виділення земельного участку в урочищі «Млака» біля магазину для зведення храму [13, арк. 1]. Таке рішення було ухвалено на виконкомі та почалися підготовчі роботи із втілення цього проекту. Збереглася в церковному архіві розписка Богдана Кіндзельського, який виготовляв документацію (робочі креслення) на дерев'яну церкву в селі Волосянка, отримавши за це від уповноваженого церковного урядника М. Зелика тридцять тисяч купонів¹ [14, арк. 1].

Далі приступили до заготівлі дерева на будівництво церкви, яке закупляли у місцевому лісгоспі. Коли не вистачало коштів на виготовлення інших необхідних для церкви предметів, як, наприклад, хрестів на церковні бані, то уклали «бартер». Громадську лісопродукцію (дошки три кубометри) обміняли на згадані хрести, які виготовив у Шклі Львівської області Василь Бондарчук. Угоду підписали М. Зелик і виконавець 29 липня 1994 року [15, арк. 1]. Зведення церкви повністю закінчили в 1996 році. Вона вражала своїми розмірами: висота 35 метрів, а ширина — 32. На початок потрібне було хоч якесь найнеобхідніше внутрішнє облаштування. Так, згідно з угодою від 16 травня 2000 року виконання мистецьких робіт, яку підписали М. Зелик та художник з Калуша Івано-Франківської області Дмитро Прохідницький. Виконавець намалював сорок два образи загальною вартістю дванадцять тисяч гривнів [16, арк. 1].

¹ Розписка Б. Кіндзельського про отримання грошей за робочі креслення на церкву. 5 липня 1992 р. Арк. 1.

Іл. 15. М. Зелик серед квітів біля власної хати

Настав день відкриття церкви Перенесення мощей св. Миколая — 22 травня 2002 року. На церемонію запрошений церковний хор з міста Дрогобича, владика Юліан Вороновський та багато священників. Народу було понад п'ять тисяч. Та найбільше тишився голова церковного комітету Микола Зелик...

Він мав також велике задоволення ще від одного його улюбленого заняття: сам умів прекрасно вишивати, для церкви подарував п'ять пар вишитих хоругв, різні обруси, рушники. Вдавались йому чоловічі сорочки, килими та багато іншого. А ще дуже любив квіти. Таке враження, що в нього квітла душа (іл. 15).

М. Зелик присвятив роботі в церкві ще кілька літ, та за станом здоров'я змушений був полишити її. Невдовзі й помер — 14 січня 2012 року. Похований неподалік церкви Пресвятої Євхаристії, служіння якій віддав усе своє життя.

Висновки. Отже, період з другої половини ХХ століття до сьогодні характеризувався відновленням церковного життя в селі. З приходом на парафію о. Р. Левицького реставровано старий храм і побудовано новий. Надійним його помічником, а в багатьох випадках ініціатором та виконавцем господарських справ, був голова церковного комітету

М. Зелик. Значно активізував діяльність на цьому поприщі молодий о. А. Цап. Він урізноманітвив виконання обрядовій, просвітницьких заходів, а це своєю чергою сприяло поглибленню духовності, патріотизму, об'єднавчим релігійним та націєтворчим процесам.

1. Особовий листок священника. Роман Левицький. *Домашній архів Павлини Левицької у Волосянці*. Арк. 1.
2. Роман Левицький. Автобіографія. *Домашній архів Павлини Левицької у Волосянці*. Арк. 1.
3. Договір про зарплату священникові Р. Левицькому. *Церковний архів с. Волосянки*. Арк. 1.
4. Акт інвентаризації церкви с. Волосянки Святопреображення. *Церковний архів с. Волосянки*. 2 арк.
5. Офіра на реставрацію церкви 1987 року. *Церковний архів с. Волосянки*. Арк. 5.
6. Повідомлення. Українська Греко-Католицька Церква. Самбірсько-Дрогобицька єпархія. Канцелярія. 22 березня 2002 р. *Церковний архів с. Волосянки*. Арк. 1.
7. Цап А. *Український церковний спів XVII століття за книгою І.А. Гарнера «Богослужбное пение Русской Православной Церкви»*. Дипломна робота. Дрогобич, 2007. 55 арк. *Домашній архів о. А. Цапа*.
8. Вороновський Ю., Митник Л. *Celebret litterae commendatitiae*. Дрогобич, 22 лютого 2009. *Домашній архів о. А. Цапа*. Арк. 1.
9. Лепецький І. Воля або смерть. Волосянківська громада вшанувала повстанців. *Бойківська думка*. 2013. 3—9 листопада.
10. Метрична книга с. Волосянки (початок XIX — середина XX ст.). *Парохіальний архів села Волосянки*. Арк. 39 звор.
11. Заява голови церковного комітету М. Зелика до уповноваженого із справ релігії у Сколівському райвиконкомі В. Слабичького. 12 липня 1985 р. *Парохіальний архів села Волосянки*. Арк. 1.
12. Кошторис на реставрацію церкви с. Волосянки. 6 липня 1987 р. *Парохіальний архів села Волосянки*. Арк. 7.
13. Заява голови церковного комітету М. Зелика до голови Волосянківської сільської ради Л. Безеги від 5 липня 1991 р. *Парохіальний архів села Волосянки*. Арк. 1.
14. Розписка Б. Кіндзельського про отримання грошей за робочі креслення на церкву. 5 липня 1992 р. *Парохіальний архів села Волосянки*. Арк. 1.
15. Угода про перевезення придбаної лісопродукції. 29.07.1994 р. Волосянка. *Парохіальний архів села Волосянки*. Арк. 1.
16. Угода про малювання образів до церкви. 26.06.2000 р. Волосянка. *Парохіальний архів села Волосянки*. Арк. 1.

REFERENCES

- Priest's identity card. Roman Levitsky. In *Domashniy arkhiv Pavliny Levyts'koyi u Volosyantsi* (Arc. 1) [in Ukrainian].
- Levitsky, R. Autobiography. In *Domashniy arkhiv Pavliny Levyts'koyi u Volosyantsi* (Arc. 1) [in Ukrainian].
- Salary agreement for priest R. Levitsky. In *Tserkovnyy arkhiv s. Volosyanky* (Arc. 1). [in Ukrainian].
- Act of inventory of the church with. Hairs of the Transfiguration. In *Tserkovnyy arkhiv s. Volosyanky* [in Ukrainian].
- Offer for the restoration of the church in 1987. In *Tserkovnyy arkhiv s. Volosyanky* (Arc. 5) [in Ukrainian].
- (2002, 22 march). Notification. Ukrainian Greek Catholic Church. Sambir-Drohobych Diocese. Office. In *Tserkovnyy arkhiv s. Volosyanky* (Arc. 1) [in Ukrainian].
- Tsap, A. (2007). Ukrainian church singing of the XVII century according to I.A. Garner's book «Liturgical foam of the Russian Orthodox Church». Graduate work. In *Domashniy arkhiv o. A. Tsapa*. Drohobich [in Ukrainian].
- Voronovsky, Yu., & Mytnyk, L. (Eds.). (2009, 22 february). *Celebret litterae commendatitiae*. In *Domashniy arkhiv o. A. Tsapa*. Drohobych [in Ukrainian].
- Lepetsky, I. (2013, 3—9 november). Will or death. Volosyankiv community honored insurgents. *Boykivska Dumka* [in Ukrainian].
- Metric book with. Volosyanka (beginning of the XIX — middle of the XX century). In *Parokhial'nyy arkhiv s. Volosyanky* (Arc. 39 zvor.) [in Ukrainian].
- (1985, 12 july). Statement of the chairman of the church committee M. Zelyk to the commissioner for religion in the Skole district executive committee V. Slabitsky. In *Parokhial'nyy arkhiv s. Volosyanky* (Arc. 1) [in Ukrainian].
- (1987, 6 July). Estimate for the restoration of the church with. Hair follicles. In *Parokhial'nyy arkhiv s. Volosyanky* (Ark. 7) [in Ukrainian].
- (1991, 5 july). Statement of the chairman of the church committee M. Zelyk to the chairman of the Volosyankivska village council L. Bezeha dated. In *Parokhial'nyy arkhiv s. Volosyanky* (Ark. 1) [in Ukrainian].
- (1992, 5 july). Receipt of B. Kindzelsky on receiving money for working drawings for the church. July 5, In *Parokhial'nyy arkhiv s. Volosyanky* (Arc. 1) [in Ukrainian].
- (1994, 29 july). Agreement on transportation of purchased forest products. s. Volosyanka. In *Parokhial'nyy arkhiv s. Volosyanky* (Arc. 1) [in Ukrainian].
- (2000, 26 june). Agreement on drawing images for the church s. Volosyanka (Arc. 1) [in Ukrainian].